

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยชราเข้าสู่วัยรุ่น ในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยในการตอบแบบสอบถามเพื่อสรุปรูปแบบการดำเนินชีวิตโดยรวมของวัยชราเข้าสู่วัยรุ่น และการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อลดจำนวนตัวแปร และเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ใน ขั้นตอนการจัดกลุ่มวัยชราเข้าสู่วัยรุ่น โดยการวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร

ประชากรคือประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ที่อยู่ในวัยชราเข้าสู่วัยรุ่นที่มีอายุ 9-14 ปี โดยการศึกษาใช้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ในโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกรอบตัวอย่าง เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 9-14 ปี

- ขนาดตัวอย่างและวิธีการเลือกตัวอย่าง

ข้อมูลจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมดของโรงเรียน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากการสำรวจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ปีการศึกษา 2547 มีจำนวน 41,797 คน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนหญิงล้วนจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนชายล้วนจำนวน 1 โรงเรียน และ โรงเรียนสหศึกษาจำนวน 55 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1, 2547)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากจำนวนประชากร 41,797 คน จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยคำนวณได้จากสูตร (คุณชาติ เวชสาร, 2542:175-177)

$$n = \frac{\sum_{i=1}^n N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดของประชากรในขอบเขตประชากรทั้งหมด
	e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนซึ่งกำหนดไว้ ณ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05

ใช้วิธีเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sampling) ในการเลือกโรงเรียนและในขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนที่ทำการเลือกเพื่อเก็บข้อมูล ได้แก่ โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย และ โรงเรียนพระหฤทัย ซึ่งเป็นโรงเรียนหญิงล้วน โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนชายล้วน และในโรงเรียนสหศึกษา ได้แก่ โรงเรียนปรินส์รอยัลวิทยาลัย โรงเรียนวชิรวิทย์ โรงเรียนเทพคินทร์ โรงเรียนวาริเชียงใหม่ และ โรงเรียนคาราวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 50 คน

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาถึงลักษณะรูปแบบการดำรงชีวิตของวัยรุ่นเข้าสู่วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านความสนใจในกิจกรรมต่างๆ (Activities) ความสนใจในเรื่องต่างๆ (Interest) และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ (Opinion)

วิธีการศึกษา

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด มีคำถามทั้งสิ้น 129 ข้อ แยกเป็นคำถามด้านประชากรศาสตร์ จำนวน 16 ข้อ คำถามด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต จำนวน 113 ข้อ ขั้นตอนที่มาของคำถาม ประกอบด้วย 1) การรวบรวมคำถามเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบการดำเนินชีวิต 2) การทดสอบคำถาม (Pretest) และ 3) การทดสอบความน่าเชื่อถือของคำถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมคำถามลักษณะรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ได้จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้มีการทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 10 คน โดยแบ่งเป็นชาย 5 คน และหญิง 5 คน เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็น

แนวทางการดำเนินชีวิตของวัยเข้าสู่วัยรุ่น ทั้งในด้านการทำกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านความคิดเห็น

2. นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำไปใช้พัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมลักษณะรูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยเข้าสู่วัยรุ่นมากที่สุด

3. การทดสอบคำถาม (Pre Test) มี 2 ขั้นตอน คือ การทดสอบเบื้องต้น และการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจริง ในการทดสอบเบื้องต้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน และนำผลที่ได้มาปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน มาทำการตรวจสอบคุณภาพของคำถาม โดยการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha)

จากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม	=	0.77
แบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจ	=	0.75
แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น	=	0.75
รวม	=	0.89

ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง จึงมีความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้สำหรับการวิจัย

หลังจากได้แบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพแล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด และได้นำมาตรวจสอบความเชื่อมั่น ทั้งด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านความคิดเห็น ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรม	=	0.75
แบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจ	=	0.78
แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น	=	0.67
รวม	=	0.87

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนการวัดตัวแปรในหัวข้อ กิจกรรมต่างๆ ความสนใจต่างๆ และความคิดเห็นเรื่องต่างๆ โดยกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธ์, 2538) ดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
เฉยๆ	3	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน

การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยการตอบแบบสอบถามมากกว่า	4.50 - 5.00	แสดงว่า “เห็นด้วยอย่างยิ่ง”
ค่าเฉลี่ยการตอบแบบสอบถามระหว่าง	3.50 - 4.49	แสดงว่า “เห็นด้วย”
ค่าเฉลี่ยการตอบแบบสอบถามระหว่าง	2.50 - 3.49	แสดงว่า “ปานกลาง”
ค่าเฉลี่ยการตอบแบบสอบถามระหว่าง	1.50 - 2.49	แสดงว่า “ไม่เห็นด้วย”
ค่าเฉลี่ยการตอบแบบสอบถามน้อยกว่า	1.49 - 1.00	แสดงว่า “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปรูปแบบการดำเนินชีวิตโดยรวมของวัยช่างเข้าสู่วัยรุ่นในด้านการทำกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็น และแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยใช้ตารางแสดงค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิตโดยรวมของวัยช่างเข้าสู่วัยรุ่น

2. การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนตัวแปร โดยจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันไว้ด้วยกันและทำการคำนวณคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) เพื่อให้เป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มตัวแปรและเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์จัดกลุ่มในขั้นตอนต่อไป

ในการวิเคราะห์ปัจจัย จัดตัวแปรชุดกิจกรรม ชุดตัวแปรความสนใจ และชุดตัวแปรความคิดเห็น วิเคราะห์แยกได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การสกัดปัจจัยโดยใช้วิธีตัวประกอบหลัก (Principal Component)

2.2 จำนวนปัจจัยที่เลือกสกัด ใช้กฎที่ค่า Eigen Valued มากกว่า 1 เนื่องจากจำนวนตัวแปรของแต่ละชุดไม่เกิน 50 ตัวแปร

2.3 วิธีหมุนปัจจัยแบบ Varimax เพื่อให้ได้คะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะการดำเนินชีวิต โดยใช้คะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2

การวิเคราะห์จัดกลุ่มแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ตามวิธีของ Hair (1995) ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์แบบ Hierarchical Cluster Analysis เพื่อหาจำนวนกลุ่มและค่าเฉลี่ย (Center) ของคะแนนตัวประกอบของแต่ละกลุ่ม

3.2 การวิเคราะห์แบบ K-Mean Cluster Analysis มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลที่ได้จากการคำนวณขั้นตอนแรกให้มีความละเอียดแม่นยำมากขึ้น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Center) ที่ได้จากขั้นตอนแรกเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

การแปลความหมาย

การแปลความหมายของลักษณะการดำเนินชีวิต ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1. ถ้ากลุ่มตัวอย่างใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต มากกว่า 0.5 แสดงว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์สูง
2. ถ้ากลุ่มตัวอย่างใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ระหว่าง 0.25 ถึง 0.5 แสดงว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง
3. ถ้ากลุ่มตัวอย่างใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ระหว่าง -0.25 ถึง 0.25 แสดงว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย
4. ถ้ากลุ่มตัวอย่างใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต ระหว่าง -0.25 ถึง -0.5 แสดงว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ
5. ถ้ากลุ่มตัวอย่างใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวประกอบ (Factor Score) ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต น้อยกว่า -0.5 แสดงว่ามีค่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ